

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคืออาจารย์ที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 156 คน จาก 12 คณะ ทั้งนี้ไม่รวมถึงคณาจารย์ประจำในคณะบัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน และโครงการต่าง ๆ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ คือหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประชากร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียดส่วนตัว ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรมีวุฒิปริญญาโทมากที่สุด ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นอาจารย์และมีประสบการณ์การสอนระหว่าง 1-5 ปี

2. ประสบการณ์และความคิดเห็นในการใช้สื่อการสอน

2.1 ในด้านประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน อาจารย์ส่วนมากในทุกสาขาวิชาผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง และใช้ด้วยตนเองในขณะที่สอน อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วยตนเอง เป็นส่วนใหญ่

2.2 แหล่งบริการสื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดต่อหน่วยบริการของคณะ ซึ่งอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าบริการที่ได้รับนั้นดีแล้ว

2.3 อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอน โดยอบรมเป็นกลุ่มสาขาวิชา

2.4 อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสื่อการสอน เสนอต่อหน่วยบริการสื่อการสอน ส่วนอาจารย์ที่เคยเสนอความคิดเห็นไปแล้วนั้น ครึ่งหนึ่งของความคิดเห็น ได้รับการพิจารณา

2.5 อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าระเบียบข้อตกลงของหน่วยบริการสื่อต่าง ๆ นั้นดีแล้ว แต่มีอาจารย์บางส่วนต้องการให้แก้ไขปรับปรุงระเบียบข้อตกลงในบางเรื่อง เช่น การรับผิดชอบในการซ่อมบำรุง เมื่ออุปกรณ์เกิดความเสียหายระหว่างใช้งาน

3. ความต้องการในการใช้สื่อการสอน

3.1 จากการจัดอันดับของค่ามัธยฐาน เลขคณิตของความต้องการในการใช้สื่อการสอน กับสภาพการใช้สื่อการสอนในปัจจุบัน ปรากฏว่าความต้องการในการใช้สื่อการสอนมีมากกว่าสภาพการใช้สื่อในปัจจุบัน ในทุกรายการของสื่อ แสดงว่าอาจารย์มีความต้องการใช้สื่อการสอน เพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

3.2 ความต้องการในการใช้สื่อและสภาพการใช้สื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบันของอาจารย์ทุกสาขา ซึ่งอยู่ในระดับใช้บ่อยคือ อุปกรณ์และวัสดุประเภทเครื่องฉาย

4. ปัญหาการใช้สื่อการสอน

ปัญหาการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ที่ประสบมากที่สุดคือ ด้านการผลิต อันได้แก่ขาดเครื่องมือในการผลิต ต้องการมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อ และต้องการบุคลากรช่วยในการผลิตสื่อ ส่วนปัญหาด้านรองลงมาคือ ปัญหาทางด้านบริการสื่อการสอน

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัย พอดีแบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ

5.1 การบริการของหน่วยสื่อการสอน

การบริการของหน่วยสื่อการสอนของภาควิชาและคณะต่าง ๆ นั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าดีแล้ว แต่ในบางคณะยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการบริการสื่อการสอนโดยตรงในการบริการสื่อการสอนยังบริการไม่ทั่วถึง ไม่สะดวก และมีขีดจำกัดในการบริการ แต่คณาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยไปใช้บริการของแผนกโสตทัศนศึกษากลาง และงานโสตทัศนวัสดุ สำนักหอสมุด เนื่องจากอยู่ไกลเกินไป ทำให้เสียเวลา มีอาจารย์บางท่านไม่ทราบหรือรู้จักแหล่งให้บริการไม่ทราบถึงขอบข่ายงานบริการ ข้อเสนอแนะจากคณาจารย์ เกี่ยวกับเรื่องนี้คือ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ในด้านการบริการสื่อให้ทั่วถึง และทำงานให้ประสานและสอดคล้องกันด้วย

5.2 ด้านอุปกรณ์สื่อการสอน

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความ เห็นว่าอุปกรณ์ในการสอนในหน่วยบริการ ยังมีไม่พอเพียง โดยเฉพาะอุปกรณ์ประเภท เครื่องฉาย ควรที่จะ เพิ่มงบประมาณสำหรับจัดซื้อ อุปกรณ์สื่อการสอนให้พอเพียง

5.3 ด้านบุคลากร

หน่วยบริการสื่อการสอนในระดับภาคีวิชาและคณะ ยังขาดเจ้าหน้าที่ ที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในด้านสื่อการสอน นอกจากนั้นบางหน่วยยังขาด เจ้าหน้าที่บริการ หรือให้บริการไม่ทั่วถึง จึงควรที่จะ เพิ่มจำนวนบุคลากร หรือส่งเสริมให้ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และความชำนาญเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวพบว่าคณาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่เป็นอาจารย์ใหม่ กล่าวคือ มีประสบการณ์การสอน ๑-๕ ปี ทั้งยังมีความรู้ในระดับปริญญาโท จึง เป็นโอกาสอันดี ที่คณาจารย์เหล่านี้ กำลังมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุง การสอนของตนให้ดี และก้าวหน้ายิ่งขึ้น การที่สร้างเสริมให้อาจารย์เหล่านี้ เป็นความสำคัญ ของสื่อการสอนซึ่งมีส่วนช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นย่อมกระทำได้

สำหรับประสบการณ์ด้านสื่อการสอนของคณาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่ผลิต และ ใช้สื่อการสอน เองนั้นคล้ายคลึงกับการวิจัยของ วิพร เหลืองวิริยะแสง (๒๕๒๔ ก-ง) แสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยังไม่พร้อมสำหรับการให้บริการทางด้านนี้ คณาจารย์ประมาณ 73% ใช้วิธีการช่วยตนเอง การหาความรู้ในการผลิตและใช้สื่อการสอนด้วยตนเองของคณาจารย์ ถ้าทำได้ อย่างถูกวิธี จะทำให้เกิดผลดีต่อกระบวนการ เรียนการสอน เป็นอันมาก

แหล่งในการสื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดคือคณะ และที่คณาจารย์ไปใช้น้อยคือสำนักหอสมุด และแผนกโสตทัศนศึกษากลาง ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การดำเนินงานของหน่วยบริการสื่อการสอนทั้งสอง ที่เป็นอยู่ไม่ค่อยตรงกับวัตถุประสงค์และความต้องการของคณาจารย์มากนัก ความคิดเห็นของ คณาจารย์ที่ว่า หน่วยบริการสื่อการสอนไม่ควรอยู่ห่างไกลและควรมีการประชาสัมพันธ์ในการ บริการนั้นคล้ายคลึงกับการวิจัยของ อาร์เทอร์เบอร์ (Artherbury 1971 : pp 4825-4826A)

ในเรื่องของความต้องการในการใช้สื่อการสอนนั้น คณาจารย์ส่วนมากมีความต้องการที่จะใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย และวัสดุประกอบเครื่องฉายมากที่สุด และจากข้อมูลที่ได้รับ เกี่ยวกับความต้องการในการใช้สื่อการสอนของคณาจารย์กับสภาพการใช้จริง แสดงให้เห็นว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะใช้สื่อการสอนเพิ่มขึ้น หากมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ ข้อมูลนี้พอที่จะใช้สนับสนุนการอภิปรายได้ว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่คณาจารย์ใช้สื่อการสอนน้อยหรือไม่คิดอยากใช้นั้น อาจไม่ใช่เพราะคณาจารย์เหล่านั้นไม่เห็นถึงความสำคัญของการใช้สื่อการสอน แต่อาจเป็นเพราะความไม่สะดวกในการใช้หรือขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์มากกว่า

การขาดบุคลากร เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการผลิตและการให้บริการก็นับว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การใช้สื่อการสอนของคณาจารย์ไม่มีผลดีเท่าที่ควร ปัญหาข้อนี้ นับเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ สถาบัน เพราะนอกจากการเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการทำงานของคู่มือให้บริการแล้ว ยังโยงไปถึงการขาดงบประมาณสนับสนุนด้วย ในด้านประสิทธิภาพของการทำงานของคู่มือให้บริการนั้น เป็นเรื่องที่หน่วยบริการจะต้องหาทางปรับปรุงแก้ไขเอง ส่วนในด้านการจัดสรรงบประมาณนั้นคงจะต้องเกี่ยวข้องไปถึงว่า มหาวิทยาลัยจะเห็นความสำคัญมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประชุมสัมพันธ์ เกี่ยวกับการให้บริการสื่อการสอนทั้งทางด้านวัสดุและเครื่องมือ และควรมีการประชุมงานกันระหว่างหน่วยบริการสื่อการสอนในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย
2. หน่วยบริการสื่อการสอนควรมีอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็นมากพอที่จะใช้ได้อย่างสม่ำเสมอและควรเพิ่มงบประมาณสำหรับจัดซื้อให้พอเพียง
3. บุคลากรในหน่วยบริการควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขานี้โดยตรง เพื่อที่จะได้ให้ความช่วยเหลือในการผลิตและให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการสอน นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ควรที่จะได้มีการวิจัยถึงผลของการใช้สื่อการสอนต่อการเรียนการสอน เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ